

The background of the cover is a photograph of a stack of books resting on a grey rock. The top book is open, with its pages fanned out. The scene is set by a body of water, likely a lake, with a sunset or sunrise in the background. The sky is filled with warm, orange and yellow light, and the water reflects this light. The overall mood is peaceful and intellectual.

ISO-toiminta 2015

toimintakertomus

 ISO Itä-Suomen
sosiaalialan
osaamiskeskus

[Faint, illegible cursive handwriting on a light-colored background]

esipuhe

Vuosi 2015 jää historiaan uuden sosiaalihuoltolain (1301/2014) myötä. Säädökset tulivat sovellettaviksi pääasiallisesti huhtikuun alusta lukien, osin vasta 1.1.2016 lukien. Uudistus on merkittävä ja laaja siitä huolimatta, että lakia koskeva julkinen keskustelu jäi vuosien varrella ohueksi ja kenties osin sote-uudistuksen kohujen varjoon.

Eivät tulleet yllätyksenä monet viestit kentältä: sosiaalihuoltolain toimeenpanoon kaivattiin konkreettista tukea. Lisäkoulutusta tarvittaisiin ja selkeitä yhtenäisiä linjauksia käytännön työhön. Sosiaalihuoltolain kesäkuinen soveltamisopas (<http://stm.fi/sosiaalihuoltolaki>) kului käsissä, mutta tuntui vielä jättäneen monia kysymyksiä vastauksia vaille. Niitä vastauksia oli etsittävä työn arjessa yhdessä.

Sosiaalialan osaamiskeskukset ottivat kappia ja valmistelivat laajassa yhteistyössä PRO SOS -hankehakemuksen (ESR). Heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten hyvinvoinnin parantaminen kaipasi tukea muuttuvan lainsäädännön myllerryksissä, yleisen taloustilanteen niukkuudessa ja perustoimeentulotuen Kela-siirron onnistuneessa toteuttamisessa. Tätä kirjoitettaessa hankeavustuspäätöstä odoteltiin.

Omat paineensa alan henkilöstölle loi sosiaalihuoltolain asiakasasiakirjalain toimeenpano. Myös tähän

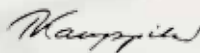
osaamiskeskukset kokosivat rivinsä: koko maassa käynnistyi THL/OPER-yksikön rahoittamana Kansa-koulu-hanke. ISOsta löytyi kotipesä hankkeen valtakunnalliselle työntekijälle ja neljän maakunnan kaikki kunnat lähtivät mukaan yhteistyöhön.

Hankkeet ovat tukitoimenpide. Vastuu palvelujen toimivuudesta jää järjestäville organisaatioille ja viimekädessä julkiselle vallalle. Uudistuksissa on koottava voimavaroja ja osaamista. On rohkeasti ja sinnikkäästi osallistuttava, tuotava oman organisaation konkreettinen panos mukaan yhteiseen.

ISO kiitos tämän vuoden onnistumisista kuuluu niin itäsuomalaisille avainkumppaneille kuin koko osaamiskeskusketjulle siitä, että lähditte mukaan ja teitte oman osuutenne!

Tästä on hyvä jatkaa sote-toimeenpanoon – sitkeästi kuin mummot lumessa.

Kuopiossa 4.1.2016

Tarja Kauppila
johtaja
ISO

Asiantuntevaa UUDISTAMISTA ALUEELLA JA VALTAKUNNALLISESTI

Sote-uudistuksen valmistelu näkyi osaamiskeskustyössä. ISO osallistui sosiaali- ja terveysministeriön järjestämään valtakunnalliseen tutkimustyöpajaan ja HyväSuomi 2020 -verkostoseminaariin. Ministeriön toimeksiannosta ISO oli mukana arvioimassa vaikuttavan ohjauksen malliin liittyviä ohjauksen kehittämistarpeita (<http://www.julkari.fi/handle/10024/129810>). Työ on osa järjestämis- ja itsehallintolakien valmistelua.

Sote-uudistusta käsiteltiin Sitran ja Kuntaliiton kutsuseminaarissa Tavoitteena ihmisen mittainen yhteiskunta, Kuntaliiton Sote-johdon neuvottelupäivillä, Pikassoksen järjestämällä valtakunnallisilla osaamiskeskuspäivillä, Huoltajasäätiön ja Sosiaalipoliittisen yhdistyksen Bruno Sarlin -kutsuseminaarissa sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Katse kokonaisuuteen -kutsuseminaarissa. Näihin ISO osallistui, samoin kun Itä-Suomen maakunnissa meneillään olleisiin sote-valmisteluihin.

Tulevia sote-kehittämisrakenteita pohdittiin esimerkiksi ISON hallituksen ja henkilöstön strategiapäi-

villä, sosiaalialan osaamiskeskusjohtajien kokouksissa, valtakunnallisessa osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnan työvaliokunnassa, Kaste-ohjelman johto- ja ohjausryhmissä ja kehittämishankkeiden päätösvaiheissa sekä Pohjois-Savossa PoSoTen tutkimus-, koulutus- ja kehittämistyöryhmässä.

Avainkumppanuus eli: sopimusta päivitettiin muiden muassa Karelia-amk:n kanssa ja tapaamisia järjestettiin esimerkiksi Itä-Suomen yliopiston, maakuntaliittojen, Itä-Suomen aluehallintoviraston, alueen kuntien/kuntayhtymien sosiaalijohdon, sosiaalityöntekijöiden ja tietohallinnon edustajien, muiden tiedonhallinnan asiantuntijoiden sekä Talentian Itä- ja Keski-Suomen alueasiamiehen kanssa.

Tiedonhallintaa kehitettiin THL/OPERin rahoittamassa Perho-hankkeessa: perhehoidon ohjelmasovelus on Etelä- ja Pohjois-Savon kuntien viimeisteltävänä tuotantokäyttöön. ISolla oli merkittävä rooli valmisteltaessa suunnitelmaa osaamiskeskusten Kansa-koulu-hankeeseen. Socomin hallinnoima hanke sai THL/OPERin rahoituksen, ja valtakunnallisen työntekijän

työpiste löytyy lähivuodet ISOsta. Kaikki Itä-Suomen kunnat lähtivät Kansa-koulun aluetyöhön. Lisäksi osallistuttiin ministeriön Sote-KA-arkkitehtuuriryhmään, asiakasasiakirjojen ja luokitusten asiantuntijaryhmään sekä sote-asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskevan lain uudistamisryhmään. Stake-verkosta koordinoitiin kevätkaudella ISOsta sekä osallistuttiin THL/OPERin ja Kuntaliiton (Akusti) kehittämissyhteistyöhön. Itä- ja Keski-Suomen Sote ICT-ryhmän työssä oltiin mukana. Tietojohtamisen roolia avattiin Tietojohtaminen julkisissa sosiaalipalveluissa -julkaisulla.

Luottamusta tutkimukselliseen kehittämistoimintaan vahvistettiin johtotiimin asiantuntijayhteistyö- ja tutkimusseminaarimatalla Brysseliin. Lisäksi pidettiin puheenvuoroja esimerkiksi TERVE-SOS-tapahtumassa, valtakunnallisilla Terveystieteiden ATK-päivillä, THL:n ja Itä-Suomen yliopiston järjestämässä Lastensuojelun seminaarissa sekä Mikkelin ammattikorkeakoulun järjestämällä valtakunnallisilla AMK-verkostopäivillä. ISO järjesti Kosken ja perusterveydenhuollon yksiköiden kanssa Itä- ja Keski-Suomen yhteisen Kaste-ohjelman

sote-kehittäjäseminaarin Siilinjärvellä. Sosiaalihuollon kehittämisen paikkaa pohdittiin Huoltajasäätiön, Sosnetin ja osaamiskeskusten yhteisessä kutsuseminaarissa.

ISO koordinoi alueensa kehittämistyön suunnitella osaamiskeskusten yhteisessä sosiaalityön PRO SOS -hankehakemuksessa (ESR/STM), jossa yhteistyötä hallinnoi SONet BOTNIA. Perustoiminnan valtionavustus pieneni ennätysalhaiseksi: ISON 324 469 eurossa on mukana eduskunnan keskuksille myöntämä niin sanottu joululahjaraha.

ISOssa työskenteli vuoden aikana kaikkiaan kuusi asiantuntijaa. Viidestä vakinaisesta peräti kolme työskenteli osa-aikaisesti. Tänä vuonna ISON Kuopion toimipiste tarjosi työtilan kahdelle avainkumppaniorganisaation asiantuntijalle (Socom, Kuopion kaupunki/Perusturva).

Monipuolista VERKKOVIESTINTÄÄ

Sähköinen viestintä on avannut viestintäkentän, joka luo uudella tavalla merkityksiä kanssakäymiseen. ISOssa, kuten niin monessa muussakin organisaatiossa, sidosryhmäviestinnässä hyödynnetään sähköisiä viestintävälineitä. Viestinnän tukena toimii ISON viestintäsuunnitelma, jota päivitettiin kolme kertaa vuoden 2015 aikana.

ISON verkkosivujen (www.isonet.fi) tulosivulta löytyvät helposti silmäilemällä uusimmat ajankohtaiset kuulumiset niin sote-uudistuksesta kuin suunnitella ja meneillään olevista hankkeistakin. Lisäksi sieltä löytyvät linkit muun muassa ISON Facebook-sivulle, ISOblogiin, ISON uutiskirjeeseen sekä viimeisimpiin julkaisuihin. ISONetin sisällön tuoreuden takaa systemaattinen sivuston kokonaisu päivitys sekä erityisesti Ajankohtaista-sivun ajan tasalla pitäminen.

ISON Facebook-sivu (<https://www.facebook.com/itasuomensosiaalialanosaamiskeskus/>) oli aktiivisessa käytössä. Sivulle tehtiin postauksia ja linkityksiä jos ei nyt ihan päivittäin, niin kuitenkin useita kertoja viikos-

sa. Sivun seuraajien ja tykkääjien määrä on ollut koko ajan kasvussa, ja joulukuun alussa ISON Facebook-sivu saikin 700:n tykkääjän.

ISOuutiset julkaistiin kuusi kertaa. Syksyn aikana uutiskirjeen tuottamiseen panostettiin erityisesti. Näin julkaisemiseen saatiin enemmän systemaattisuutta ja säännöllisyyttä. Uutiskirjeen voit tilata sähköpostiisi osoitteesta: <http://isonet.mailpv.net/>

Uutena viestintävälineenä otettiin huhtikuussa käyttöön ISOblogi (<http://isonetti.blogspot.fi>). Kirjoituksia blogiin tuli yhdeksän kuukauden aikana seitsemän. ISO-henkilöstön lisäksi kirjoittajina ovat olleet yhteistyökumppanit. Aiheina ovat olleet muun muassa sote-uudistus, johtaminen, ikäosaaminen sekä sosiaaliamiestoiminta.

Juuri ennen joulua valmistui ISO-julkaisu. Siihen on koottu noin kahdenkymmenen yhteistyökumppanin kirjoituksia, tarinoita ja henkilökohtaisia muisteluita ISO-verkostoista. Julkaisu löytyy ISONetistä: <http://www.isonet.fi/web/guest/julkaisut>

Tiivistyvää MAAKUNNALLISTA YHTEISTYÖTÄ

Sote-uudistukseen ISO osallistui erilaisissa asiantuntijaroleissa. Toisaalta seurattiin, arvioitiin ja kommentoitiin valtakunnallista uudistustyötä. Toisaalta vietiin eteenpäin maakunnallista kehittämistä.

Pohjois-Karjalan ISO työskenteli hyvässä yhteistyössä perusterveydenhuollon yksikön kanssa. Siun soteen ISO-verkostot toivat oman asiantuntemuksensa ja vahvistivat vuoropuhelua.

ISO-verkoston työtteenä oli tietoon pohjautuva kehittäminen. Brysselin vierailu toi innostavia asiantuntijakontakteja sekä valaisua väestön ikääntymisen kansainvälisiin kysymyksiin. Itä-Suomen yliopiston opetussosiaalikeskusten verkoston kanssa järjestettiin lastensuojelun ja aikuissosiaalityön verkoston tutkimuksellinen iltapäivä Joensuussa.

Lukuisat lainsäädäntöuudistukset koettiin tarpeelliseksi, mutta samalla uuden oppimista todettiin olevan paljon. Käytäntöön soveltaminen edellyttää myös eri hallinnonalojen yhteistä koulutusta.

Sosiaalihuoltolain toimeenpanon tukemiseen tähtäävän PRO SOS -hankkeen (ESR/STM) valmistelu

kiinnosti ISO-alueen kuntia. Hanketta hallinnoi SONet BOTNIA, ja ISO osallistui hankesuunnitteluun. ISO-alueen pilotit ovat Kainuun kuntayhtymä ja Etelä-Savon sairaanhoitopiiri. Hankkeen on tarkoitus aloittaa vuoden 2016 keväällä.

Kotoisa-hankesuunnittelu (ESR/STM) lähti liikkeelle vanhusten perhehoidon kehittämistarpeesta. ISO osallistui Kuopion kaupungin vetämään hankesuunnitteluun. Hankehakemus ei kuitenkaan saanut rahoitusta.

Avainkumppanuus Karelia-amk:n kanssa jatkui ja painottui ikäosaamiseen. ISO osallistui julkaisujen tuottamiseen ja ikäosaamisen YAMK-koulutuksen suunnitteluun. Amk:n opettajat osallistuivat ISO-verkostoihin.

ISO-viestintää jatkettiin monikanavaisesti ja monipuolisesti. Esille nostettiin sekä ajantasaisia että taustoitettavia teemoja. Facebookin ja blogin kautta tehtiin maakuntien tekemisiä ja asiantuntijoita tutuiksi. ISOs sa toivomme, että viestintäkanavamme toimivat ajatusten herättäjinä sekä luontevina keskusteluareenoina.

Aktiivista VERKOSTOTOIMINTAA

Etelä-Savossa ISON kehittäjäverkostojen työ on liittynyt läheisesti sote-uudistuksen mukaisen tuotantoalueen rakentamiseen. Verkostojen itseohjautuvuus lisääntyi ja kaikkiaan seitsemässä työryhmässä vastuuta yhteistyön koordinoinnista siirrettiin ISOLta avainkumppaneille. Vuonna 2016 on tarkoitus kartoittaa verkostojen tavoitteita ja jatkuvuutta.

Verkostot päivittivät strategioitaan ja arvioivat palvelujen vaikuttavuutta ihmisen selviytymiseen ja hyvinvointiin. Kehittämisspöydissä pohdittiin paljon myös sote-integraation merkitystä sosiaalialalle. Palveluilta odotetaan asiakaslähtöisyyttä ja asiakaskokemusten arvostusta. Normaalius, valinnanvapaus ja itsemääräämisoikeus korostuivat ISON päihde-, vammais- ja vanhusfoorumeilla.

Sosiaalihuoltolaki ja asiakasasiakirjalaki otettiin myönteisesti vastaan. Alan erityisyyttä ovat läsnäolo ja läheisyys. Sosiaalisuus ohjasi luomaan yhteistä toivoa ja luottamusta sinne, missä tie suurempiin palvelukokonaisuuksiin ja organisaatioihin herätti epävarmuutta.

Kansalaisyhteiskunnan, matalan kynnyksen palvelujen ja monituottajuuden nostamiseksi tuettiin kehittämistyötä tekeviä järjestöjä verkostoitumaan. ISO tuki järjestöjen ja Mikkelin seutusoten RAY-hankehakemusta järjestö-kunta -kumppanuuden kehittämiseksi.

ISO osallistui osaamiskeskusten yhteisen PRO SOS -hankehakemuksen laatimiseen. Hanketta hallinnoi SONet BOTNIA/Seinäjoen ammattikorkeakoulu. ISO-alueelta mukaan lähtivät osatoteuttajina Etelä-Savon sairaanhoitopiiri ja Kainuun sote ky. Hanke kohdistuu heikoimmassa asemassa olevien, erityistä tukea tarvitsevien kansalaisten osallisuuden tukemiseen.

ISO-tiimissä elettiin todeksi työelämän murrosta, jossa suurten ikäluokkien edustajat eläköityvät. Hajautetun organisaation virtuaalitiimissä ehtivät tulla tutuiksi digitaalinen osaaminen, sähköinen tiedonhallinta, virtuaalikohtaamiset ja läsnäolo.

Muutosten myllerryksessä säilyi usko vahvaan alueelliseen kehittämissyhteistyöhön. Sosiaalinen pääoma kasvoi käytössä!

Tiedonhallinta ETENI HANKKEILLA

Sosiaalialan tiedonhallinnan merkittävä kehittämisaskel oli Perho-hanke, jossa kuvattiin perhehoidon alueellinen toimintamalli. Lisäksi luotiin edellytyksiä osallistavalle perhehoidon kirjaamiselle. Hanke päättyi keväällä 2015 ja tuloksista julkaistiin laaja raportti. Alueellisten perhehoitoa koordinoivien yksiköiden toiminnasta sekä tuki- ja sijaisperheiden työstä tuotettiin prosessimalli ja tietosisältöjen kuvaus.

Kuvausten pohjalta määriteltiin sovellusarkkitehtuuri ohjelmistolle, joka avaa uusia mahdollisuuksia perhehoitoa tuottavien yksityishenkilöiden työn kirjaamiseen. Sovelluksen ensimmäistä versiota kokeiltiin todellisessa ympäristössä ja tuotantokäyttöön siirtymisestä käytiin neuvotteluja.

Pohjois-Savon sosiaalipalvelujen johtajat kokoonoutuivat ISOssa keskustelemaan sosiaalipalvelujen kehittämisestä ja johtamisesta. Vuoden aikana oli neljä kokousta, joissa käsiteltiin muun muassa tietojohdamista ja sosiaaliasiamiestoimintaa sekä yhteistyötä tiedonhallinnassa.

ISO osallistui Pohjois-Savon sote-kuntayhtymän valmisteluun tietohallintoa ja ICT-ratkaisuja sekä tutki-

mus- ja kehittämisrakenteita suunnittelevissa työryhmissä. Tiedonhallinnan yhteistyötä rakennettiin myös koko Itä- ja Keski-Suomen alueen sairaanhoitopiirien koordinoimassa SOTE ICT-kehitysryhmässä.

ISolla on edustus asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskevaa lakia uudistavassa työryhmässä ja sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen ja luokitusten asiantuntijaryhmässä. Osaamiskeskusten edustajana osallistuttiin myös sosiaali- ja terveysministeriön johtaman sote-kokonaisarkkitehtuuriryhmän toimintaan. ISO vastasi lisäksi osaamiskeskusten yhteisen tiedonhallinnan Stake-verkoston johtamisesta.

Sosiaalialan osaamiskeskukset valmistelivat yhteistyössä Kansa-koulu -hankkeen sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain toimeenpanon tueksi. Hanke aloitti elokuussa, ja sitä hallinnoi Socom. ISO-alueen kunnat osoittivat yksimielisesti kiinnostuksensa hankeyhteistyöhön. THL/OPER myönsi hankeavustuksen ja näin ollen ISO rekrytoi vuonna 2016 hankkeelle aluekoordinaattorin.

Syksyllä julkaistiin **Emba-opinnäytetyö tietojohdamisesta julkisissa sosiaalipalveluissa.**

ISO-yhdistys

TOIMINTAVUOSI 2015

ISO-toiminnan taustayhteisönä toimivassa ISO-yhdistyksessä oli vuoden lopussa yli 70 jäsentä, joista suurin osa yhteisöjä. Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana toimi hallintojohtaja *Tuomo Meriläinen* (Itä-Suomen yliopisto) ja varapuheenjohtajana perusturvajohtaja *Saara Pesonen* (Savonlinnan kaupunki). Sihteerinä toimi sosiaalityön yliopisto-opettaja *Anssi Savolainen* (Itä-Suomen yliopisto).

Lisäksi hallituksen jäseninä olivat yliopettaja *Marjut Arola* (Karelia-ammattikorkeakoulu), perhepalvelujohtaja *Matti Heikkinen* (Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon ky), laitoksen johtaja, professori *Juha Hämäläinen* (Itä-Suomen yliopisto), sosiaalipalvelujen johtaja *Leena Korhonen* (Joensuun kaupunki), järjestösuunnittelija *Ismo Linnus* (Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry), perusturvajohtaja *Tero Oinonen* (Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry), palvelualuejohtaja *Markku Tervahauta* (Kuopion kaupunki) ja sosiaalineuvos *Antti Tervasmäki* (Etelä-Savon sosiaali- ja terveysturva ry).

Hallitus piti seitsemän kokousta, joista ISO:n henkilöstö osallistui kesäkuussa strategiapäiviin ja joulukuussa toiminnan arviointiin. Kesällä juhlistettiin pitkäaikaisen yksikön johtajan Mali Soinisen eläkkeelle

siirtymistä ja kehittämispäällikkö Antero Lehmuskosken etenemistä valtakunnalliseen tiedonhallinnan kehittämistehtävään (THL/OPER). Toiminnan alkuvuosisa kuvaava ISO-julkaisu oli jo tekeillä ja sen anti saatiin käyttöön vuoden lopussa.

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin maaliskuussa Vuorelan Kunnanpaikassa. Kokousajankohta yhteensovitettiin Kaste-ohjelmayhteistyössä järjestettyyn ”Tulevaisuuden sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen” -seminaariin. Siellä pidettiin kehittämisen kertausharjoitukset: pohdittiin perusterveydenhuollon yksiköiden jämäkässä komennossa kehittämistä edistäviä ja estäviä tekijöitä.

STM nimesi osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnalle työvaliokunnan turvaamaan kehittämistyön tulevaisuutta. ISOa edustivat Saara Pesonen ja Tarja Kauppila (asiantuntijasihteerit). Kannanottoja toimitettiin sote-uudistuksen lainvalmisteluun. Myönteistä oli osaamiskeskusten valtionavustuksen palautuminen 3,0 miljoonan euron vuositasolle (koko maa yhteensä).

Kiitos ISO-yhdistyksen jäsenille ja hallitukselle yhteistyöstä vuonna 2015!

ISO-julkaisu

Tarinoita ISO-verkostoista -julkaisuun on koottu yhteistyökumppaneilta kirjoituksia, tarinoita ja henkilökohtaisia muisteluita ISO-verkostoista.

Kirjoittajilta kysyttiin:

- Millaisia merkityksiä ja vaikutuksia, kosketuksia ja elämyksiä, kasvuprosesseja ja kumppanuuksia on syntynyt?
- Mitä verkostokumppanuus on tuottanut?
- Mitä on luonut verkostomainen kehittämisen tapa?
- Mitä, jos ISO-verkostoja ei olisi ollut?

Klikkaa QR-koodista ISO-julkaisuun:

Yhteystiedot

Tarja Kauppila
johtaja
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. +358 44 754 3333
e-mail: tarja.kauppila@isonet.fi

Sirpa Caunter
hallinto- ja viestintäassistentti
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. +358 44 288 3230
e-mail: sirpa.caunter@isonet.fi

Arja Jämsén
yksikön johtaja
Torikatu 30 B 22
80100 JOENSUU
puh. +358 44 279 5037
e-mail: arja.jamsen@isonet.fi

Päivi Malinen
erityisasiantuntija, sosiaalityö
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. +358 44 024 6415
e-mail: paivi.malinen@isonet.fi